ਡਾ. ਐਨ.ਟੀ.ਆਰ. ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਹੈਲਥ ਸਾਇੰਸਜ਼

ਬਨਾਮ

ਡਾ. ਯੇਰਾ ਤ੍ਰਿਨਾਧ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 8037)

ਨਵੰਬਰ 04, 2022

[ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਐਮ. ਐਮ. ਸੁੰਦਰੇਸ਼, ਜੇ.ਜੇ.]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਲੇਖ 226 – ਜਵਾਬ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਮੁੜ-ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ – ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ – ਮੂਲ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੰਡਕਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੋਸਟ-ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਡਿਪਲੋਮਾ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲਿਆ – ਜਵਾਬ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ ਦੀ ਡਿਜੀਟਲ ਮੂਲਿਆਂਕਣ – ਮੁੜ-ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ – ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਜਵਾਬ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ ਦੀ ਮੁੜ-ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ – ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ – ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਜਵਾਬ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ ਦੀ ਮੁੜ-ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ ਦੀ ਮੁੜ-ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ – ਜਵਾਬ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ/ਜਵਾਬ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ-ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੜ-ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਲੇਖ 226 ਦੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਨਾਮਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ – ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰੱਦ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੂਲ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਮੁੜ-ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਵਿਚੋਲਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ – ਮੁੱਲ ਘਟਾਉਣਾ।

ਮੁੱਲ ਘਟਾਉਣਾ – ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਵਾਬ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ ਦੀ ਮੁੜ-ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ — ਫੈਸਲਾ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਬੁਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਮੁੜ-ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ – ਜਿਵੇਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟਸ ਜਵਾਬ

ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ/ਸ਼ੀਟਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਮੁੜ-ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਸ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ-ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ/ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਹੈ।

ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ – ਦਾਇਰਾ – ਜਵਾਬ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਮੁੜ-ਮੂਲਿਆਂਕਣ – ਫੈਸਲਾ: ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਜਵਾਬ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਮਾਹਿਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਮਾਮਲੇ ਅਕਾਦਮਿਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਛੱਡ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ – ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਮੰਗ ਜਾਂ ਦਾਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਸਿਮਪਥੀ ਜਾਂ ਦਯਾ ਦਾ ਕਿਸੇ ਜਵਾਬ ਪੱਤਰ ਦੇ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪ੍ਰਮੋਦ ਕੁਮਾਰ ਸ੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਬਨਾਮ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਬਿਹਾਰ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਪਟਨਾ & ਹੋਰ, (2004) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 714); [2004] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 372; ਵਿਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ & ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਰਾਜਸਥਾਨ & ਹੋਰ, (2021) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 309 : 2020 (12) ਜੇ.ਟੀ. 202; ਰਾਮ ਵਿਜੈ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ., (2018) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 357 : [2017] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 95 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2004] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 372 ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 5
[2017] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 95 ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 8.2

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8037 ਦਾ 2022।

ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅਮਰਾਵਤੀ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 31.10.2019 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਨਾਲ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8038 ਦਾ 2022

ਵਾਈ. ਰਾਜਾ ਗੋਪਾਲ ਰਾਓ, ਮਿਸ. ਵਿਸਮਾਈ ਰਾਓ, ਕੋਰਾਡਾ ਪ੍ਰਮੋਦ ਕੁਮਾਰ, ਧੁਲੀ ਗੋਪੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਏ.ਡੀ.ਐਨ. ਰਾਓ, ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਵਕਤਾ, ਅਨਮਨ ਵੇਂਕਟੇਸ਼, ਰਾਹੁਲ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਡੀ. ਸ਼ਿਵਾ ਸ਼ੰਕਰ, ਮਿਸ. ਅਕਲੀਮਾ ਸਿੰਘ, ਮਿਸ. ਰਿਤਸੁਮਾਰੀ ਸੌਰਭ, ਗੋਪੀ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ, ਸੁਮੰਥ ਨੋਗਰਾਮਾ, ਐਮ. ਏ. ਚਿੰਨੰਬਰਮ, ਗਾਰਿਗਿਪੁਤਲਾ ਚਾਰੀਜ਼, ਲੀਨਾ ਸਰਵੇਸਵਰ, ਸੀ. ਰਾਘਵੇਂਦਰੇਨ, ਮਿਸ. ਅਰੂਣਾ ਗੁਪਤਾ, ਰਮੇਸ਼ ਅੱਲਾਨਿਕ, ਸਈਦ ਅਹਮਦ ਨਕਵੀ, ਮਹਫੂਜ਼ ਅਹਸਨ ਨਾਜ਼ਕੀ, ਪੋਲਾਂਕੀ ਗੌਥਮ, ਸ਼ਾਕ ਮੁਹੰਮਦ ਹਨੀਫ, ਟੀ. ਵਿਜੈ ਭਾਸਕਰ ਰੈੱਡੀ, ਕੇ. ਵੀ. ਗਿਰੀਸ਼ ਚੌਧਰੀ, ਮਿਸ. ਰਾਜੇਸਵਰੀ ਮੁਖਰਜੀ, ਮਿਸ. ਨੀਤੀ ਰਿਚਹਰੀਆ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.

1. ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਆਮ ਤੌਂ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਆਂਧਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 31.10.2019 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ 2019 ਦੀ ਰਿੱਟ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 363 ਅਤੇ 364 ਵਿੱਚ ਅਮਰਾਵਤੀ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਕਤ ਰਿੱਟ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ 19.09.2019 ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 10376/2019 ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ 9486/2019 ਦੀਆਂ ਉੱਤਰ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ/ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਸਬੰਧਤ ਮੂਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜੋ ਪੋਸਟ-ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਨ ਐਨਟੀਆਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਹੈਲਥ ਸਾਇੰਸਜ਼ ਵਿੱਚ ਡਿਪਲੋਮਾ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ), ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

2. ਕਿ ਅਸਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪੋਸਟ-ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਡਿਪਲੋਮਾ ਕੋਰਸ - ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ। ਉਥੇ ਏ ਉੱਤਰ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ ਦਾ ਡਿਜੀਟਲ ਮੁਲਾਂਕਣ। ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਸ. ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਵਾਬ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ। ਸਬੰਧਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀ - ਮੂਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜਵਾਬ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁੜ-ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਉੱਤਰ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ, ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਡਿਜੀਟਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

2.1 ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਇਆ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਿਆਂ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਕਿ ਉੱਤਰ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੇਖ ਕੇ ਇਸ ਲਈ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਜਵਾਬ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਚਾਰ ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਐਮ.ਸੀ.ਆਈ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਪਰੀਖਿਅਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ/ਕ੍ਰਮਬੱਧ:

“ਇਸ ਲਈ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਉੱਤਰ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਰ ਨਵੇਂ ਪਰੀਖਿਅਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਐਮ.ਸੀ.ਆਈ ਮਾਪਦੰਡ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸੈੱਟ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਕ ਆਦਿ ਦੇਣ ਲਈ। ਅੱਪਲੋਡ ਕੀਤੀ ਜਵਾਬ ਸਕ੍ਰਿਪਟ 'ਤੇ। ਗਲੋਬਰਾਨਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀਜ਼ ਪ੍ਰਾ. ਲਿਮਟਿਡ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਪਰੀਖਿਅਕ, ਡਿਜੀਟਲ/ਅੱਪਲੋਡ ਜਵਾਬ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਸ਼ੀਟ (ਜੇਕਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ)। ਸਹੀ ਕੀਤੀ ਸ਼ੀਟ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਕੋਲ ਹੈ ਜਵਾਬ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਦ ਸਾਰੀ ਕਸਰਤ ਛੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅੱਜ ਤੋਂ।"

2.2 ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗੀ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਲਿਖਤ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ। ਵਿਭਾਗੀ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ, ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਨਿਆਂਕਾ ਅੱਗੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਇਸ ਐਤਰਾਜ਼ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਚਾਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਭਾਗੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਲਿਖਤ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ।

3. ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 9.4.2021 ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ ਕਰ ਦਿੱਤਾ:

"ਦੇਰੀ ਮਾਫ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1-23 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅੰਤਿਮ ਵਰ੍ਹੇ ਪੀਜੀ ਡਿਗਰੀ/ਡਿਪਲੋਮਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਐਲਾਨੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੇ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਹੋਏ। ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1-23 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਚਾਈ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਮਬੀਬੀਐਸ/ਪੀਜੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਹੋਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਉਚਾਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਈ ਮਾਮਲੇ ਲੰਬਿਤ ਹਨ।

ਨੋਟਿਸ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸੀ ਯੋਗ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਦਸਤੀ ਸੇਵਾ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।"

4. ਇਸ ਲਈ, 9.4.2021 ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਤੇ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਤੇ ਪਾਸ ਹੋਏ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੀਜੀ ਡਿਗਰੀ/ਡਿਪਲੋਮਾ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਡਿਗਰੀਆਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 9.4.2021 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਉਚਾਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਈ ਮਾਮਲੇ ਲੰਬਿਤ ਹਨ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੈਰਿਟਾਂ 'ਤੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 226 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, "ਕੀ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਚਾਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਸੀ?"

5. ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਪਸਥਿਤ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜੋਰ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੜ-ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਪੱਤਰਾਂ/ਉੱਤਰ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ ਦਾ ਮੁੜ-

ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 226 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ। ਆਪਣੇ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ *ਪ੍ਰਮੋਦ ਕੁਮਾਰ ਸ੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਬਨਾਮ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਬਿਹਾਰ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਪਟਨਾ & ਹੋਰ, (2004) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 714 (ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 8) & ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ & ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਰਾਜਸਥਾਨ & ਹੋਰ, (2021) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 399*।

5.1 ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਪਸਥਿਤ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵੱਲ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 17.01.2022 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਡਿਜੀਟਲ ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੇਣ ਲਈ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਪੀ.ਜੀ. ਡਿਗਰੀ/ ਡਿਪਲੋਮਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੀਆਂ ਉੱਤਰ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ ਲਈ ਡਿਜੀਟਲ ਮੂਲਿਆਂਕਣ (ਆਨਲਾਈਨ ਮੂਲਿਆਂਕਣ) ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਇਲਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਐਮ/ਐਸ. ਗਲੋਬਰੇਨਾ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਨਲਾਈਨ ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਲਈ ਉੱਤਰ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਕੈਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹੀ ਆਨਲਾਈਨ ਪ੍ਰੀਖਿਆਕਰਤਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਮੂਲਿਆਂਕਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਡਿਜੀਟਲ ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਲਈ ਪਾਇਲਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ 221ਵੇਂ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜੋ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ 13.07.2016 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਡਿਜੀਟਲ ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਨੋਡਲ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਡਿਜੀਟਲ ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਲਈ ਜਾਣ ਦਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਮਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਉੱਤਰ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ ਨੂੰ ਡਿਜੀਟਲੀ ਮੂਲਿਆਂਕਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਲਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਮੈਨੂਅਲ ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

5.2 ਇਹ ਹੋਰ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 26292/2016 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਖਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਵਰਤਮਾਨ ਡਿਜੀਟਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੋਧਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 15865/2022 ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

6. ਸਬੰਧਤ ਮੂਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹਨਾਂ ਮੂਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪੂਰਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਿਗਰੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ 9.4.2021 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੇਖੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

7. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਛੋਟਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, "ਕੀ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਮੰਗਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ?"

8. ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦੇ/ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਵਲੋਂ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।

8.1 ਪ੍ਰਮੋਦ ਕੁਮਾਰ ਸ੍ਰੀਵਾਸਤਵ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਪਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਕੋਲ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਮੰਗ ਜਾਂ ਦਾਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 7 ਅਤੇ 8 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"7. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ) ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਲੰਬਾਈ ਵਿੱਚ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਉੱਠਣ ਵਾਲਾ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜਨਰਲ ਸਾਇੰਸ ਪੇਪਰ ਦੀ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਿਕਾ ਦਾ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸੀ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ, ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਥੇ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਿਕਾ ਦਾ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਮੰਗਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੋਵੇ। ਸਿਰਫ ਸਕ੍ਰੂਟਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਜਿਥੇ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਿਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਜਵਾਬਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਿਕਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕਵਰ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਗੱਲ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਕ੍ਰੂਟਨੀ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ ਜਨਰਲ ਸਾਇੰਸ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਗਈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਿਕਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਣੇ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਮੰਗ ਜਾਂ ਦਾਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਟੇਟ ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਸੈਕੰਡਰੀ ਅਤੇ ਹਾਇਰ ਵਿੱਚ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਬਨਾਮ ਪਰਿਤੋਸ਼ ਭੂਪੇਸ਼ਕੁਮਾਰ ਸ਼ੇਠ [(1984) 4 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 27: ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1984 ਐਸ.ਸੀ 1543]. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ 'ਤੇ ਤਸਦੀਕ (ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ) ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ। ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰੱਖੀ ਜੋ ਕਿ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮ ਨੇ ਇੱਕ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਲਾਸੇ ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ। ਦ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਆਪਣੀਆਂ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਵਾਉਣ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਨਿਯਮ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਆਪਣੀ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ। ਅਜਿਹੇ 'ਚ ਏ ਸਥਿਤੀ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਹੋਈ।

8. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਰਸਤਾ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ, ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਅਵਹਾਰਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਕਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਿਕਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁੜ-ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਹਰੇਕ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਫਿਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਲਈ ਪ੍ਰੀਖਿਆਕਾਰਾਂ ਕੋਲ ਭੇਜਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਸਮੇਂ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਅੰਤਿਮ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਹੱਦ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਭਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਉਹ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੂਲ

ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਕਈ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਾਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

8.2 ਰਣ ਵਿਜੈ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ, (2018) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 357 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 32 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"32. ਇਹ ਬਹੁਤ ਦੁਰਭਾਗਿਆਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਕਦੇ ਕਦੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਨਾ ਭੁੱਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਵੀ ਇੱਕ ਸਫਲ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਵੱਡੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਰਜ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਕਦੇ ਕਦੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਖਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਏ ਗਏ ਅੰਦਰੂਨੀ ਚੈੱਕਾਂ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦੇਣ। ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਇਸ ਦਖਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਕਲਾਸਿਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੋਈ ਅੰਤਿਮਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਜਾਂ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ—ਕਿ ਉਹ ਪਾਸ ਹੋਏ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ; ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਾਲਜ ਜਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਮਿਲੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; ਅਤੇ ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਅਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਸਥਿਤੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੀ ਫਾਇਦੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਉਲਝਣ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਬਦਤਰ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਭ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਅਸਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਨਹਿੱਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।"

8.3 ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬ ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਜਵਾਬ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਮਾਹਿਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਮਾਮਲੇ ਅਕਾਦਮਿਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਛੱਡ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

9. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਬੁਲਾਉਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ/ਸ਼ੀਟਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼/ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਜਵਾਬ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ/ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਨਾਮਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

10. ਭਾਵੇਂਕ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਡਿਜੀਟਲ ਮੂਲਾਂਕਣ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ/ਸੁਧਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 15865/2022 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਡਿਜੀਟਲ ਮੂਲਾਂਕਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਡਿਜੀਟਲ ਮੂਲਾਂਕਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਦਾਇਰ ਹਲਫਨਾਮੇ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿਜੀਟਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਮੂਲਾਂਕਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਐਹਤਿਆਤ ਬਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਡਿਜੀਟਲ ਮੂਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫੈਕਲਟੀ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਟੂਲਜ਼ ਅਤੇ ਐਨੋਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਪਡੇਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂਕ, ਜਵਾਬ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਐਮ.ਸੀ.ਆਈ. ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਣ ਵਿਜੈ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਮਦਰਦੀ ਜਾਂ ਦਯਾ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

11. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਦ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਆਰਡਰਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਾਂਝਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਉੱਤਰ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ, ਜਿਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਿਤ ਆਮ ਨਿਰਣਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼, ਅਸਥਿਰ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੂਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਪੂਰਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਹਨ

ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸੈਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ, ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਮ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸਬੰਧਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ ਦੀ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮੂਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪੂਰਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ.

12. ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਖਰਚੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।
(ਸਹਾਇਤਾ : ਦੀਪਕ ਪਾਨਵਾਰ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta

Advocate